

ÕNNESTUNUD ROLL: 1958. aastal Estonias esietendunud Julius Juzeliūnase-Vytautas Grivickase balletis „Mere kaldal“ kehastas Sulev Nõmmik Vytast. Tema rollisoorituse puhul mainisid kriitikud leebelt, et tantsutehnika nõrgad küljed teeb tasa loomulik koomikuna.

ARABESK VABAS ÕHUS: Mere kaldal võtavad balletipositsioone profid. Esiplaanil Vello Viisimaa abikaasa Teesi koos Sulev Nõmmikuga, taga vaatab puhast kunsti Aili Nõmmik.

Piret Viisimaa erakogu

Sulev Nõmmik pälvis rahva armastuse eelkõige andeka koomikuna, samuti sündisid tema käe all kultusfilmid „Noor pensionär“, „Mehed ei nuta“ ja „Siin me oleme“. Pildil kolleegi Vello Viisimaaga.

liik või lihtsalt ilusas poosis laval seista. „Seisin Estonia teatri laval seitsmendas reas vasakult teine ja hoidsin kepi otsas Hiina laternat,“ on Nõmmik hilisemal ajal antud intervjuudes müües meenutanud. Vasakult teine küll, kuid aastal 1948, mil koreograaf Helmi Tohvelmann tõi Estonia lavale balleti „Kalevipoeg“, oli Nõmmikulgi seal roll. Väike, aga silmapaistev kandlemängija osa. Nõmmikust kandlemängija istus „Targa rehealuse“ tantsu aegu kännul, imiteeris kanneldamist ning tema ümber löid tantsu kaunid baleriinid. Selle stseeni puhul tõusis aga täheks kanneldaja, mitte tantsijannad. Kalju Saareke, Nõmmiku erialaõpetaja koreograafikoolist, on meenutanud, et lava oli „balletiartistide täis tuubitud, üks tuntum kui teine. Aga publik saalis vaatas ainult ühte ja see oli kännu otsas istuv kandlemängija Sulev Nõmmik. Järelikult oli tegemist isiksusega.“

Balletikool õpetas tööd tegema

Sellegi taga, et Nõmmikust pärast sõjaväe koreograafikooli õppur sai, on Ekston. „Eks Anna Ekston oli see, kes kärutas tantsimiskustega estoone lased balletikooli,“ räägib Kerge, kes Leningradi balletikoolist Tallinna naastes Nõmmikuga ühte klassi satus. „Tollal oli see Eesti riiklik koreograafiline kool, alles hiljem sai balletikooli nime.“ Küsimusele,

mäherdusi pingutus üheskoostange ääres tehti, vastab Kerge naeruga: „Me ei harjutanud, me hakkasime kohe tantsima. Piinlikult öeldes.“

Küll on Nõmmik ise meenutanud, et higi tuli valada küll ja mitte vähe. Eriti paaristantsu harjutades, kui teised poisid suutsid partneri tõsta õlale, tema pelgalt rinnale: „Stseenis oli kaheksa paari ja tantsu lõpus tuli daam tõsta õlale. Tõstete peale ma eriti andekas ei olnud.“ Eks ajapikku sai ta tõstedki kätte. Valatud higi hinnaga. Kui aastaid hiljem Nõmmiku käest päriti, milliseist koolist oli tal elus kõige rohkem kasu, vastas ta kõhklemata: „Koreograafikoolist. Sellel õppimisel oli higi lõhn juures ja seal õpetati mind tööd tegema.“

Säravad hetked balletilaval jõudsid kätte õige pea. Aastal 1958 tõi Ekston balletikooli V lennu diplomilavastusena välja „Windsori lõbusad naised“, kus Falstaffi osas astusid üles Kerge ja Nõmmik. Pikk sõber ja lühike sõber. Kaks eri tüpaaži, kuid kõhnad ühtemoodi.

Kerge mäletab, et paksuks kostümeeriti nad mõlemad: „Juuksed olid Nõmmikul pisut tihedamad, aga uljal lendlevad juba tol ajal. Kõrvalt oli teda selles rollis hea vaadata ja ka tema pealt õppida.“ Viive Ernesaks on raamatus „Kui näeme, siis teretame“ meenutanud, et panna kaks nii erinevat tüüpi kõrvuti peaosas tantsima, ol-

nud Ekstonist geniaalne: „Groteskki nägi ta Sulevi pealt ja artistlikust Kerge pealt. Noh, Sulev mõjus absoluutselt teistmoodi. Provisaalis pidin ma ennast iga kord puruks naerma, kui ta üle saali suurte hüpetega tuli, see oli kohutavalt naljakas.“

Nõmmiku jaoks oli see vaate tähetund balletilaval. Mitte üksnes lavastus, vaid ka peaosalised said kiita. Nende kursusevend Verner Loo kirjutas, et Kerge ja Nõmmik „löid väga peenelt ja rikkalikult väljajoonistatud, rohkete mänguliste nüanssidega kuju.“ Nõmmiku kohta mainis Loo, et Falstaffi võib pidada Nõmmiku raskeimaks ja ühtlasi parimaks osaks: „Kui Kerge rõhutas Falstaffis rohkem aristokraatseid jooni ning toonitas oma üleolekut teistest linnaelanikest, siis Nõmmik rajas oma mängu mitte millestki äraütleva elunautija ja lõbusa seikleja kujutamisele. Mõlemad lahendused on võrdsetel õigustatud ja huvitavad.“

Arenilgi on meeles, et Nõmmiku toonast rollitaitmist olnud lausa lust vaadata – klassivend tei-

TAAS SUKKPÜKSTES! Aastal 1981 tõi Sulev Nõmmik Eesti Televisiooni ekraanile sketšisaate „Harilik kontsert“. Sel puhul tõmbas ta jalga sukkpüksid ja balletisusid, et sulniks baleriiniks kehastuda.

Jaani Rõõmus / ERR

Näitleja, lavastaja, humorist ja tantsija Sulev Nõmmik 1931–1992

- Sündis 11. jaanuaril 1931 Tallinnas.
- Lõpetas 1959 Tallinna koreograafikooli (Eesti riikliku koreograafilise kooli) ja Tallinna kultuurharidusala kooli. Koreograafikooli VI lennu (Kalju Saarekese klass) lõpetasid samuti Tamara Soone, Larissa Kaur, Natalja Lukaševitš, Helga Ojalo, Väino Aren, Ago-Endrik Kerge, Anton Bome, Aleksander Eiche, Enn Suve ja Erkki Tann.
- 1960–1964 õppis lavastamist Leningradi teatri-, muusika- ja kinematograafiasstituudis.
- Alates 1947 sidus Nõmmik oma elu RAT Estoniaga (töötas seal 1947–1948 valgustajana, 1948–1951 ja 1954–1962 balletitantsijana ning 1962–1992 näitleja, näitejuhi ja lavastajana).
- Enam kui 40 tööaastasse on mahtunud uskumatult palju: osatäitmised algul balletides, hiljem operettides ja muusikalides. 30 aastat töötas Nõmmik Estonias lavastajana, tuues lavale nii operette („Nahkhiir“, „Montmartre'i kannike“, „Krahv Luxemburg“, „Rose-Marie“) kui ka muusikale („Mees La Manchast“, „Töötused, töötused...“). Eriosa tema lavastustes moodustasid eesti autorite teosed „Pipi Pikksukk“, „Muinaslugu muusikas“, „Kiri nõudmiseni“, „Kevade“ ja muud.
- Suurel ekraanil debüteeris Nõmmik Uno Neideri rolliga Aleksandr Mandrõkini mängufilmis „Perekond Männard“ (1960). Hästi võeti vastu tema lavastatud muusikafilmid „Teatriöö“ (1971, Helgi Sallast), „Sa oled mu majakas“ (1976) ja „Roosid lõunast“ (1977). Nõmmiku ja kaasstsenarist Enn Vetemaa aegumatu huumoriga võrtsitatud telekomöödiad „Mehed ei nuta“ (1968), „Noor pensionär“ (1972) ja „Siin me oleme“ (1978) on saanud kultusfilmideks.
- Sulev Nõmmik suri 28. juulil 1992 Kuressaares. 1987 tegi Evald Hermaküla dokumentaalfilmi „Sulev Nõmmik“, 1989 oli ta portreteeritud Urmas Oti saatesarjas „Estraaditähed“. 2011 ilmus trükist Gerda Kordemetsa ja Anne Tuulingu koostatud elulooaamat „Sulev Nõmmik: „Kui näeme, siis teretame!““.
- 31. jaanuaril on Nõmmiku huumorisoont ja vaimust taas võimalik teatrilaval näha. Vana Baskini Teatris esietendub Gerda Kordemetsa kirjutatud ja lavastatud komöödia „Professor sai värsket õhu mürgituse“, mis tõukub ühest Eesti enim tsiteeritud filmist, Sulev Nõmmiku legendaarsest teatriteosest „Mehed ei nuta“. Mängivad Ott Sepp, Juss Haasma või Ivo Reinok, Marika Korolev, Inga Lunge, Kalle Sepp ja Indrek Taalmaa.

Allikad: Eesti Filmi Andmebaas ja Vana Baskini Teater

nud laval vahva karakteri. Kriitikud jagasid armu ka 1958. aastal Estonias esietendunud Julius Juzeliūnase-Vytautas Grivickase balleti „Mere kaldal“ puhul. Ses lavaloo kehastas Nõmmik Vytast. Tema rollisoorituse puhul mainiti, et tantsutehnika nõrgad küljed teeb tasa loomulik koomikuna. Aasta hiljem sai Nõmmik balletikoolist diplomi. Ta oli professionaal valmis.

Pärast koreograafikooli lõpetamist oli Nõmmik tantsijapalgal pelgalt kolm aastat. Kokku kogunes tantsijakarjääri kümme aastat, enamalt jaolt koomilistes rollides.

Ent Kergel on meeles ka „Bolerero“, mil laval tantsis korraga 15 meest: „Siin oli vaja rohkem tösist tantsijalikku esinemist, hispaania temperamenti, ja kui ma teda kõrvalt vaatasin, siis ma heatahtlikult muigas inna omaette, sest see oli oma-moodi naljakas, kuidas hea sõber, tore koomik, tantsib kirklikult ja täie tõsidusega.“

Oma niši koomikuna oli Nõmmik leid-

nud, kuid selge oli talle seegi, et tantsijana tuleb õige pea vastu klaaslagi, millest läbi ei murra. „Ma ei olnud kuidagi nii võimekas, et oleksin väga suuri rolle tantsinud,“ möönas ta aastaid hiljem. „Lõpetasin küll kooli, kuid mul ei olnud tugevat tehnikat. Põhiliselt olin rühmatantsija. Alustasin kusagilt neljandast reast vasakult teisena.“ Nii sättiski Nõmmik end Leningradi teatri-, muusika- ja kinematograafia instituuti näitejuhtimist õppima. Nõnda juhtuski, et 15aastasena Estonia laval tantsijana alustanud Nõmmikust sai 1962. aastal näitejuht-assistent, seejärel juba näitejuht-lavastaja.

Balletisussid olid selleks ajaks kenasti varna riputatud, kuid see ei tähenda, et tantsusammud tegemata jäid. Estraadisketšides lõi mees oma trumbid lauale ning esitas koos kolleegidega nii vene, gruusia kui ungari rahvatantse. Kerge tõdeb, et kolmiknumbris, kus lisaks Nõmmikule vihtusid tantsu Ervin Abel ja Vello Viisimaa, oli selgelt näha, milline neist kolmest on koreograafikoolis õppinud. „Rühi ja hoiaku võttis ta kindlasti just koreograafikoolist kaasa,“ teab Kerge.

Seda teadis mõistagi ka Nõmmik ise, kes kinnitas: „Isake Stanislavski on juba õelnud, et mine kõigepealt balletti, sind aetakse seal sirgeks. Ega see pruugi tingimata ballett olla, aga mingi liikumine või rütmika, mis aitab eluks palju kaasa.“